

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. Київ: Видавничий центр "Академія", 2004. - 344 с.
2. Висоцька, Н. Л. Сучасні дослідження поняття «текст» у мовознавстві. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія 6: Філологія, 10(2). – С. 46–48.
3. Steuergesetze. – München : Verlag C. H. Beck, 2009. - S. 3000.
4. Iris Holl. Die kontrastive Textsortenanalyse als Vorstufe zur Übersetzung von Rechtstexten. Deutsche und spanische Scheidungsurteile im Vergleich. – Revista de Lingüística y Lenguas Aplicadas: Universidad de Salamanca, 2011. - № 6. – С. 195 – 207.
https://appswebofknowledge-com.uaccess.univie.ac.at/full_record.do?product=WOS&search_mode=GeneralSearch&qid=10&SID=F5HM5pFoZxV8g6tvErJ&page=1&doc=10&cacheurlFromRightClick=no >[Letzter Zugriff:17.09.2020].

Сокорчук В. М.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

(Київ, Україна)

ГЕНДЕРНІ МАРКЕРИ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Сьогодні є особливо актуальним дослідження способів вираження гендеру в німецькій мові, а саме в номінації особи. Ця галузь безперервно поповнюється завдяки соціальним змінам, які сприяють виникненню жіночих варіантів номінації осіб за професією та іншими ознаками.

Стаття присвячена аналізу гендерних маркерів, що слугують номінації осіб чоловічого та жіночого роду в німецькій мові на матеріалі німецької публіцистики. Для цього були обрані німецькі популярні газети та жіночі журнали.

Сучасна соціальна наука розрізняє поняття рід і гендер. А. В. Кириліна визначає гендерну маркованість як «вияв ознак біологічної статі в значенні лексичної одиниці», як ознака «особа жіночої статі» або «особа чоловічої статі» [1, с. 15].

Було виділено графічні, лексичні та граматичні гендерні маркери, що надають номінації осіб гендерну маркованість. Графічні гендерні маркери – це графічні прийоми, що використовує автор для того, щоб виразити

представленість осіб жіночої і чоловічої статі в тексті. Таку функцію виконує, наприклад, графічне виділення *I* в суфіксі іменників *-in*. В німецькій мові це явище отримало назву «*Die Groß -I- Schreibung*». Такий спосіб номінації осіб використовується в об'явах про роботу: «Wir suchen zum 1. August 2008 eine/n LeiterIn für unsere neue Schule» [4, с. 5].

У результаті порівняльного аналізу текстів, представлених в німецьких джерелах було встановлено, що значних змін в структурі німецької мови під впливом феміністської критики не відбулося. Широкого розповсюдження набула мовна форма жіночих іменників з суфіксом *-in*, але вона рідко зустрічається у газетах, що адресовані як чоловікам, так і жінкам.

Окрім написання *I* існує ще один спосіб номінації осіб чоловічої та жіночої статі – написання *R* та *N* в закінченнях прикметників та дієприкметників, займенників та артиклів (*die Groß-R/N Schreibung*): Wir suchen: kaufm. Angestellte oder Angestellten für unsere Personalabteilung. Wir suchen: kaufm. AngestellteN für unsere Personalabteilung; keiner weiß die Lösung, keineR weiß die Lösung.

Лексичні гендерні маркери – це лексичні одиниці, що вказують на приналежність даної особи до відповідної статі. В ролі таких гендерних маркерів виступають прикметники *weiblich* та *männlich*, що використовуються в якості залежних слів в поєднанні з іменниками. В цьому випадку головне слово в такому словосполученні використовується зазвичай в формі чоловічого роду або в формі множини: «es ist nur etwas schwierig, männliche Vorstände davon zu überzeugen» [3, с. 7].

Особливий інтерес викликають випадки одночасного використання лексичних гендерних маркерів *weiblich* та *männlich*, що слугують усуненню гендерної асиметрії у висловлюванні, в даному прикладі: «Eines haben gute Berater gemeinsam, egal ob männlich oder weiblich: Sie raten nicht zu Sparbriefen, Lebens- oder Rentenversicherungen, sondern meist zu Investmentfonds» [4, с. 8].

За допомогою одночасного вживання в реченні прикметників *weiblich* та *männlich* автор підкреслює, що стать людей, про яких йде мова, не має значення, висловлювання характеризується гендерною нейтральністю.

До граматичних гендерних маркерів ми відносимо граматичні показники, що сигналізують про приналежність людей до чоловічої та жіночої статі та перетворюють номінації осіб в гендерномарковані лексичні одиниці. Такими маркерами можуть бути суфікси іменників, артиклі субстантивованих прикметників та дієприкметників, займенників.

У результаті дослідження було виявлено, що найбільш вживаними суфіксами номінації осіб чоловічої статі є суфікси *-er, -ent, -ist, -ler, -at, -or, -loge, -ner, -al, -ant, -(i)eur, -är, -krat*. Наприклад, *Arbeiter, Präsident, Journalist, Künstler, Diplomat, Autor, Politologe, Demonstrant, Resisseur, Generalsäkretär, Bürokrat*.

Продуктивним суфіксом номінації осіб жіночої статі є суфікс *-in*, що слугує для позначення осіб жіночої статі за родом діяльності, національної, партійної, територіальної, релігійної приналежності, наприклад: *Generallin, Helferin, Politikerin, Redakteurin, Schweizerin, Psychologin*.

Іменні напівсуфікси мають важливе значення в німецькій мові та представляють одну з характерних особливостей її словотвірної системи. Найвживанішими напівсуфіксами осіб є: *-mann* (у множині *-leute, -männer*), *-meister, -frau, -geist, -kopf, -bruder, -vogel, -bild, -person*. Такі напівсуфікси грають роль гендерних маркерів, що сигналізують про приналежність осіб до жіночої статі (*-mädchen, -schwester*) та чоловічої статі (*-mann / -männer, -freund, -bruder, -meister, -held, -träger*). Наприклад: «Nicht nur Friedensnobelpreisträger Desmond Tutu war entsetzt...» [4, с. 5]; «Wie können die Gefühle dieselben sein für ein Schulmädchen und für eine Erwachsene?» [4, с. 35].

Ще одним засобом граматичного гендерного маркування в німецькій мові можуть бути займенники. Часто вони вимагають використання після себе інших займенників у формі чоловічого роду: «Gerade wenn **man** sich von **seinen** Eltern abstößt, braucht man Erwachsene, an die man sich lehnen kann» [4, с. 8].

У результаті дослідження було виявлено, що такі займенники є одним з засобів формування андроцентричності німецької мови, оскільки вони виконують роль гендерних маркерів, вказуючи на приналежність осіб до чоловічої статі, навіть у таких випадках, коли мова йде про змішані групи людей. Порівняльний аналіз німецькомовних текстів показав, що значних змін в структурі німецької мови під впливом феміністської критики не відбулося.

Література

1. Кирилина А. В. Категория gender в языкознании. *Женщина в российском обществе*. М., 1997. №2. С. 15-20.
2. Курченко Л. М. Сучасні зміни в офіційно-діловому стилі німецької мови під впливом гендерної політики. *Науковий вісник Київського гуманітарного інституту*. 2008. №3. С. 39-49.
3. «Frankfurter Allgemeine Zeitung». Frankfurt am Main, 25. September, 2008.
4. «Salt und Pepper». Zeitschiff. Kiev, 25. Oktober, 2008.

Федько Ю.Ю.,

Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова

(Київ, Україна)

ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТЕКСТІВ ІТАЛІЙСЬКОЇ ПРЕСИ

Філологічні проблеми масової комунікації та дослідження комунікативних можливостей засобів масової інформації є надзвичайно цікавим питанням у наш час, коли поширюються межі інформативного простору та зростають потреби міжнародного спілкування і соціокультурної комунікації.

Це стосується й італійської публіцистики, яка займає значне місце у соціальному житті країни, і завжди була і залишається важливим мовотворчим фактором і чинником національного та міжнародного спілкування [1, с. 14]. Кожна культура чітко диференціює поведінку людини